

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

ПРВ ОДДЕЛ

СЛУЧАЈ ЗИБЕРИ против СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

(Жалба број 2166/15)

ПРЕСУДА

СТРАЗБУР
06 јуни 2019

Оваа пресуда е конечна но може да биде предмет на редакциски измени.

Во случајот ЗИБЕРИ против Република Северна Македонија,
Европскиот Суд за човекови (Прв Оддел), заседавајќи во Совет
составен од:

Aleš Pejchal, Претседател,

Tim Eicke,

Jovan Plevski, судии,

и *Renata Degener, Заменик Секретар на Одделот,*

Расправјаќи на нејавна седница на 14 Мај 2019 година,

Ја донесе следната пресуда која ја усвои на истиот датум:

ПОСТАПКА

1. Постапката е иницирана со жалба (број 2166/15) против Република Северна Македонија, поднесена до Судот согласно член 34 од Конвенцијата за заштита на човековите права и основни слободи (“Конвенцијата”) од страна на македонски/државјанин на Република Северна Македонија, г-дин Амет Зибири (“жалителот”), на 29 декември 2014 година.

2. Жалителот беше застапуван од страна на г-дин С. Павлевски, адвокат од Скопје. Владата на Република Северна Македонија (“Владата”) беше застапувана од страна на нивниот агент г-ѓа Д. Цонова.

3. На 20 октомври 2017 година, жалбата согласно член 6 §§ 1 и 3 (г) беше доставена до Владата, а остатокот од жалбата беше прогласена за недопуштена согласно правилото 54 § 3 од Правилата на Судот.

ФАКТИ

I. ОКОЛНОСТИ НА СЛУЧАЈОТ

4. Жалителот е роден 1980 година и живее во Скопје.

5. На 7 мај 2005 година, лице кое држело пиштол запрело автомобил управуван од Ф.Н. и отворил неколку истрели во неговата насока, како последица на кои Ф.Н. починал на самото место, а Д.Т., албански државјанин кој бил на патничко седиште, бил повреден. Ј.Т. бил однесен во болница, каде што бил сослушан од страна на полицијата. Исто така бил извршен и увид на лице место.

6. На 8 мај 2005 година, полицијата му презентирала на Ј.Т. фотографии од можни осомничени лица, од кои тој го идентификувал жалителот како лицето кое пукало во него и Ф.Н.

7. Следното утро полицијата извршила претрес во домот на жалителот, каде тој живеел со своите родители и пронашле пиштол. Последователно, по извршениот претрес, жалителот бил уапсен.

8. На истиот ден, од страна на полицијата била организирана постапка на препознавање, во која Ј.Т. го идентификувал жалителот како сторител.

9. На 11 мај 2005 година Ј.Т. дал изјава пред истражен судија и пред обвинител. Според записникот од сослушувањето, адвокатот на жалителот се согласил сослушувањето да се изврши во отсуство на жалителот. Ј.Т. изјавил дека бил замолен да работи на куќата на Ф.Н. како мајстор. Тој пристигнал во Скопје на денот на убиството и Ф.Н. го земал. На пат кон куќата, еден млад човек, околу 24-25 години, кој држел пиштол го пресретнал автомобилот. Кога Ф.Н. се обидел да ја отвори вратата на автомобилот човекот испукал неколку пати, при што загинал Ф.Н. а Ј.Т. бил повреден. Лицето стоело во близина на автомобилот кога пукал и Ј.Т. бил во можност јасно да го види неговото лице.

10. На 6 Јули 2005 година жалителот бил обвинет за убиство и убиство во обид пред првостепениот суд во Скопје (“судечкиот суд”). Обвинителството предложило Ј.Т. да биде повикан како сведок.

11. На 30 септември 2005 година судечкиот суд побарал од Министерството за правда (“Министерството”) да го повика Ј.Т. по дипломатски пат, со оглед дека тој се вратил во Албанија. Судечкиот суд не бил известен дали Ј.Т. ја примил поканата.

12. На расправа одржана на ден 22 ноември 2005 година сведочел жалителот. Тој бил дезориентиран и тврдел дека не знае за убиството. Психијатар кој присуствувал на расправата како експерт појаснил дека тоа е како резултат на неговиот ограничен ментален капацитет. Со оглед на сериозноста на неговата состојба, експертот изразил загриженост за тоа како жалителот можел да пристигне на местото на кривичното дело, кое се наоѓало на околу 8-9 километри од неговата куќа (*не би можела да тврдам како се случило да се оддалечи*).

13. На истото рочиште сведочеле и двајца соседи на жалителот. М.Ј. изјавил дека го видел жалителот дома во време на убиството. А.М. изјавил дека го видел жалителот пред неговиот дом, отприлика во истото време, додавајќи дека жалителот можел да оди само на кратки растојанија без придружба.

14. На 23 ноември 2005 година судечкиот суд испратил друга покана до Ј.Т. преку Министерството.

15. Рочиштето закажано за 16 февруари 2006 година било одложено заради отсуство на Ј.Т. Нема податок во однос на тоа дали тој ја

примил поканата. На истиот ден судечкиот суд побарал информации во врска со поканата од 23 ноември 2005 година. Министерството одговорило дека ја препратило поканата до албанските власти и дека судечкиот суд треба да дозволи повеќе време помеѓу закажаните рочишта како би се осигурала навремена достава на поканата.

16. Рочиштето закажано за 14 март 2006 година било одложено заради отсуство на Ј.Т., бидејќи не бил уредно поканет. Судечкиот судија испратил друга покана до Ј.Т. по дипломатски пат. Министерството повторно одговорило дека е потребно повеќе време помеѓу закажаните рочишта.

17. Судечкиот суд одржал четири рочишта и испратил четири покани до Ј.Т. во периодот помеѓу јуни 2006 година и декември 2007 година. Една покана не му била доставена се додека не се одржало рочиштето. Тој бил уредно поканет за друго рочиште, но не се појавил.

18. На рочиштето од 29 јануари 2008 година, судечкиот суд како доказ ја извел изјавата на Ј.Т. дадена пред истражен судија, наведувајќи дека направил бројни обиди да го обезбеди неговото присуство. Судот заклучил дека на Ј.Т. уредно му биле врачени неколку покани, но тој не успеал да се појави. Во смисла на горе наведеното, судот донел решение неговата изјава да се изведе како доказ поради оправдани причини. Во својот завршен збор, даден на истото рочиште, адвокатот на жалителот приговорил на таквото решение. Тој истакнал дека изведувањето на изјавата на Ј.Т. како доказ претставува повреда на членот 351 од Законот за кривична постапка, согласно кој судот бил должен на одбраната да и обезбеди можност за вкрстено испитување на сведокот. Ако тоа не се исполни, пресудата не би можела да се заснова само на неговата изјава.

19. На 7 февруари 2008 година судечкиот суд го ослободил жалителот, сметајќи дека немало никакви нитратни честички пронајдени на неговото тело, и дека пиштолот што бил одземен од неговата куќа не бил оној што бил користен во убиството и дека немало докази за отпечаток кои сугерираат дека тој бил сторителот. Единствените докази во поддршка на обвинителството биле доказите што ги дал Ј.Т., што било недоволно за осудување.

20. Апелациониот суд Скопје ја укинал пресудата, утврдувајќи дека понискиот суд не дал соодветна тежина на доказите дадени од Ј.Т.

21. По уште две повторувања на судењата, на 24 октомври 2013 судечкиот суд го осудил жалителот согласно обвинението и му наредил да се подложи на задолжително психијатриско лекување. Ги повторил своите претходни наводи (види параграф 19 погоре), но заклучил дека жалителот е виновен за кривичните дела врз основа на извршениот увид на лице место, изјавата на Ј.Т., препознавањето и фактот дека Ј.Т. го идентификувал жалителот од фотографиите.

22. Жалителот поднел жалба, барајќи Ј.Т. да биде вкрстено испрашан. Тој понатаму изјавил дека нема основа во домашното право за прифаќање како доказ на изјавата на Ј.Т. и дека сите останати докази укажуваат на неговата невиност.

23. На 4 јули 2014 година, по одржана јавна седница, Апелациониот суд Скопје ја потврдил пресудата наведувајќи дека доказите добиени од Ј.Т. биле изведени во согласност со членот 351 од Законот за кривична постапка.

II. РЕЛЕВАНТНО ДОМАШНО ПРАВО

24. Членот 351 од Законот за кривична постапка (*пречистен текст Службен Весник бр.15/2005, кој бил во важност во тоа време*) пропишува ако релевантниот факт може да се утврди само врз основа на очевидец, тој сведок мора да даде докази на сослушувањето. Читањето на претходен записник од сослушување или писмена изјава дадена од таков сведок не може да биде замена за сведочењето од прво лице.

25. Членот 351 (3) предвидува дека, по консултации со странките, советот може да одлучи да ја прочита изјавата на сведок или вештак кој не бил присутен на расправата, без оглед на тоа дали биле поканети на расправата. Откако е прочитана изјавата, слушнати коментари од страните и земени во предвид останатите докази во предметот, советот може да одлучи дали да го повика сведокот да сведочи пред судот.

ПРАВО

I. НАВОДНА ПОВРЕДА НА ЧЛЕН 6 ОД КОНВЕНЦИЈАТА

26. Во жалбата жалителот се жали според член 6 од Конвенцијата дека кривичната постапка против него не била правична, со оглед на тоа дека неговата осуда се базирала на докази понудени од Ј.Т. кого жалителот немал можност вкрстено да го испраша. Во натамошните поднесоци жалителот, исто така, побарал да се утврди повреда на членот 5 од истите причини, но Судот ќе го ограничи своето испитување на жалбата, согласно наводите на жалителот во жалбата. Во оваа смисла, Судот смета дека горе наведената жалба треба да се испитува според член 6 §§ 1 и 3 (г), кој во својот релевантен дел гласи:

1. “Во утврдувањето на .... какви било кривични обвиненија против него, ... секој има право на правично .... судење .... пред ..... суд ... ”

“3. Секој обвинет ги има следните минимални права:

.....

(г) самиот да го сослуша или да бара сослушување на сведоците на обвинението и да бара повикувањето и сослушувањето на сведоците на одбраната да биде под услови што важат и за сведоците на обвинението;

.... ”

А. Допуштеност

27. Владата не истакна никаков приговор во однос на допуштеноста на жалбата.

28. Судот забележува дека оваа жалба не е очигледно неоснована во смисла на значењето на член 35 § 3 (а) од Конвенцијата. Понатаму забележува дека не е недопуштена по било која друга основа. Затоа мора да се прогласи за допуштена.

Б. Основаност

1. Поднесоци на странките

29. Жалителот истакна дека сите инкриминирачки докази во случајот потекнуваат од ЈТ, имено неговата изјава, неговата идентификација на жалителот од фотографиите презентирани од страна на полицијата и постапката за препознавање, сите се случиле во отсуство на претставник од страната на жалителот. Останатите докази не го поврзале жалителот со кривичното дело. Тој тврдеше дека Ј.Т. бил исплашен да дојде во тужената држава и да присуствува на судењето, со оглед на малтретирањето на кое тој бил подложен од страна на полицијата за време на истрагата. На крајот, тој тврди дека, согласно членот 351 (1) од Законот за кривична постапка, домашните судови биле должни да обезбедат присуство на Ј.Т. на судењето. Како алтернатива, и во отсуство на какви било докази за докажување, жалителот требало да биде ослободен.

30. Владата се произнесе дека домашните судови ги презеле сите мерки во рамките на нивната надлежност да обезбедат присуство на Ј.Т. на судењето. Сметајќи дека бил странски државјанин, судовите оправдано само ја прочитале неговата изјава, која не била ниту единствен ниту одлучувачки доказ во случајот. Конечно, судовите примениле доволно мерки за да се обезбеди баланс на хендикепот под

кој одбраната работела; односно на жалителот му била дадена можност да ја претстави својата верзија на настаните и тој бил застапуван од адвокат кој имал можност да присуствува на интервјуто на Ј.Т. во истражната фаза на постапката, иако тој избрал да не го стори тоа.

2. Оценка на Судот

31. Судот повторува дека член 6 § 3 (г) од Конвенцијата претставува специфичен аспект на правото на правично судење загарантирано со член 6 § 1, кој мора да се земе предвид при секоја оценка на правичноста на постапката (види, како неодамнешната, *Asani v. the Republic of Macedonia*, no. 27962/10, § 32, 1 February 2018).

32. Релевантните принципи и применливиот тест се развиваат во судската пракса за компатибилноста со членот 6 §§ 1 и 3 (г) од Конвенцијата за постапки во кои изјавите на сведоците кои не биле присутни и сослушани на судењето биле користени како доказ се наведени во случаите на *Schatschaschwili v. Germany* ([GC], no. 9154/10, § 107, ECHR 2015) и *Al-Khawaja and Tahery v. the United Kingdom* ([GC], nos. 26766/05 and 22228/06, § 119, ECHR 2011).

(а) Дали имало добра причина за nepřисутност

33. Судот ќе забележи на почетокот дека неможноста за лоцирање на сведок може, под одредени услови, да го оправда приемот на неговата или нејзината изјава како сведок, иако одбраната немала можност да го испитува (види *Lučić v. Croatia*, no. 5699/11, § 79, 27 February 2014). Во оваа насока, Судот треба да се увери дали се направени сите разумни напори за лоцирање на конкретниот сведок и дали властите биле внимателни во нивните обиди да го обезбедат неговото или нејзиното присуство на главната расправа (види *Tseber v. the Czech Republic*, no. 46203/08, § 48, 22 November 2012).

34. Во конкретниот случај, домашните судови направиле обиди да се повика Ј.Т. по дипломатски пат, без успех. Меѓутоа, по неуспехот во овие обиди, домашните судови можеле да се обратат за меѓународна правна помош и да побараат од Ј.Т. да се појави пред албански суд со цел да и овозможат на одбраната вкрстено да го испрашува преку видео врска, а со оглед дека не е укажано дека таквиот аранжман не бил изводлив (види *Schatschaschwili*, цитиран погоре, § 138).

35. Со оглед на фактот дека жалителот не бил непознат и дека адресата на неговото живеалиште му била позната на судечкиот суд, бидејќи на таа адреса добил најмалку една покана (види параграф 17 погоре), не е јасно зошто судечкиот суд не успеал да го следи

предметот или да дозволи повеќе време помеѓу рочиштата, како што било укажано од страна на Министерството за правда (види параграф 15 и 16 погоре), за да може навремено да ги прими поканите. Со оглед на горенаведеното, Судот смета дека домашните судови не дале оправдани причини за необезбеденото присуство на Ј.Т. на судењето (види *Asani*, cited above, § 45; *Paic v. Croatia*, no. 47082/12, § 38, 29 March 2016; and *Gabrielyan v. Armenia*, no. 8088/05, § 84, 10 April 2012, со понатамошни референци).

(б) Дали доказите биле „единствени или одлучувачки,,

36. Судот забележува дека жалителот бил обвинет за сериозни кривични дела во врска со кои Ј.Т. бил единствениот очевидец. Ова не беше приговорено од страна на Владата.

37. Освен тоа, пресудата на жалителот се потпира само на докази обезбедени од Ј.Т. - имено неговата изјава пред истражниот судија и неговата идентификација на жалителот од фотографиите презентирани од полицијата и на постапката за препознавање. Судот не може, во отсуство на објаснување од страна на домашните судови, да види како увидот на лице место го поврзувало жалителот со кривичното дело (види параграф 21 погоре). Во овие околности, Судот е на мислење дека доказот обезбеден од Ј.Т. бил единствен доказ во поткрепа на осудата на жалителот (види *Al-Khawaja and Tahery*, цитиран погоре, § 160).

(в) Дали имало доволно фактори на баланс (противтежа)

38. Големиот судски совет во случајот на Шатшашвили ги идентификувал следниве елементи како релевантни во овој контекст: пристапот на судечкиот суд кон непроверените докази, достапноста и силата на понатамошните инкриминирачки докази и сите процедурални мерки преземени за да се надомести недостатокот на можноста непосредно да се врши вкртсено испитување на сведоците на судењето (види *Schatschaschwili*, цитиран погоре, § 145).

39. На самиот почеток, Судот забележува дека не постои индикација дека домашните судови им пристапиле на непроверените докази со конкретна претпазливост или им придале помала важност.

40. Се забележува дека немало други докази, освен оние од Ј.Т. да ја потврдат верзијата на настаните што довеле до осуда на жалителот. Напротив, остатокот од доказите биле во поткрепа на негово ослободување (види параграф 12, 13 и 19 погоре).

41. Што се однесува до аргументите на Владата дека бранителот на жалителот бил повикан да присуствува насослушувањето на сведокот за време на истрагата, Судот забележува дека не постои индикација дека адвокатот бил предупреден дека конкретниот сведок е странски државјанин и дека би можело да има потешкотии во следните негови сослушувања. Поради овие причини, иако адвокатот не успеал вкрстено да го сослуша Ј.Т. за време на истрагата, тоа не може да се смета како информирано откажување од неговото право на вкрстено испитување. (види *Gabrielyan*, cited above, § 85, и спореди *Gani v. Spain*, no. 61800/08, § 48, 19 February 2013).

42. Конечно, Судот забележува дека жалителот не бил во можност да даде кохерентни докази пред судечкиот суд поради неговиот намален ментален капацитет (види параграф 12 погоре). Затоа, фактот дека му била дадена таква можност не може да се смета за ефективен фактор на противтежа.

(г) Заклучок

43. Во смисла на горе наведеното, Судот заклучува дека во околностите на случајот ограничувањата кои влијаат врз остварувањето на неговите права на одбрана, на жалителот, во однос на доказите дадени од Ј.Т. се некомпатибилни со гаранциите за правично судење. Според тоа, постои повреда на членот 6 §§ 1 и 3 (г) од Конвенцијата.

II. ПРИМЕНА НА ЧЛЕН 41 ОД КОНВЕНЦИЈАТА

44. Член 41 од Конвенцијата предвидува:

“Ако Судот оцени дека постои повреда на Конвенцијата или на нејзините протоколи, и ако внатрешното право на заинтересираната Висока страна договорничка овозможува само делумно отстранување на последиците на таа повреда, Судот и дава на оштетената страна, доколку е потребно, правично задоволување.”

A. Надомест на штета

45. Жалителот побара 30.000 евра (ЕУР) како надомест за материјална и нематеријална штета.

46. Владата ги оспори овие барања како прекумерни и паушални.

47. Судот не утврди каква било причинско-последична врска помеѓу утврдената повреда и наводната материјална штета; Затоа го отфрла ова барање.

48. Од друга страна, Судот наоѓа дека е оправдан надоместот за нематеријална штета. Одлучувајќи на рационална основа, Судот досудува на жалителот под оваа глава надомест од 2.400 евра, плус било кој данок што може да се наплати.

Б. Трошоци

49. Жалителот, исто така, побара 1.500 евра како трошоци за неговото застапување пред Судот врз основа на Адвокатската тарифа на Македонската адвокатска комора.

50. Владата го оспори барањето за трошоци како непотребно и прекумерно.

51. Според судската пракса на Судот, жалителот има право на надомест на трошоците само доколку се покаже дека тие биле всушност и неопходно направени и дека се разумни во однос на квантитет (види *Editions Plon v. France*, по. 58148/00, § 64, ECHR 2004-IV). Во конкретниот случај, во однос на документите што ги поседува, Судот смета дека е разумно да му се досуди на жалителот износ од 1.250 евра плус било кој данок што може да се наплати на жалителот.

В. Затезна камата

36. Судот смета дека е соодветно затезната каматна стапка да се заснова на најниската стапка за позајмени средства на Европската централна банка, на која треба да се додадат три процентни поени.

ЗАРАДИ ОВИЕ ПРИЧИНИ, СУДОТ, ЕДНОГЛАСНО,

1. *Ја прогласува* жалбата која се однесува на член 6 §§ 1 и 3 (г) од Конвенцијата за допуштена;
2. *Смета* дека постои повреда на член 6 §§ 1 и 3 (г) од Конвенцијата во смисла на правото на одбрана на жалителот а во врска со испитување на отсутен сведок ;
3. *Смета*
  - (а) дека тужената држава треба да му ги плати на жалителот во рок од три месеци следните износи што треба да се конвертираат во

националната валута на тужената држава по стапка што важи на денот на исплатата:

(i) 2.400 евра (две илјади и четиристотини евра), плус било кој данок кој може да бидат наплатен, во поглед на нематеријална штета;

(ii) 1.250 евра (илјада двеста и педесет евра), плус било кој данок што може да се наплати на жалителот, во однос на трошоци;

(б) дека по истекот на горенаведените три месеци до исплата ќе се плати единствена камата на горенаведените износи по стапка еднаква на најниската каматна стапка за позајмени средства на Европската централна банка во текот на стандардниот период плус три процентни поени;

4. *Го отфрла* остатокот од жалбата на друштвото жалител за справедлив надомест.

Изготвено на Англиски јазик и објавено во писмена форма на 6 Јуни 2019 година, согласно Правилото 77 §§ 2 и 3 од Правилата на Судот.

Renata Degener
Заменик Секретар

Aleš Pejchal
Претседател